

leto kaj malo »dolarjev« došlo iz Amerike, pač pa dosti tožeb in »greveng«.

»Bode pa za naprej zopet bolje«, tolažijo se »Amerikanci«. Vendar to upanje zavisno je od toliko okolščin, da se nanje za gotovo ne dá zidati. Premislimo glavni vzrok, ki je v severni Ameriki sploh pomanjšal plačo od dela, ta je preveliko število ljudij, ki se zadnjič za delo kar trgajo. Seveda delavec, prišedši enkrat tako daleč, ne more navadno več nazaj domov, torej se »udinja« in sili. Vsled tega »udinjanja« pa se plača niža in krči. Tudi rudniki, premogokopi in druga ogromna dela navadno le od začetka potrebujejo mnogo delavcev, pozneje jih dosti nadomestujejo stroji. Vidi se, da bode Amerika enkrat zadosti obljudena, potem se ne bo od ondi križem sveta povpraševalo po delavcih in ti »priseljenci« skušali bodo za njih britko resnico: Ljubo doma, kdor ga ima!

Pohorski.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Ko je Slomšek l. 1860. ob času misijona ustanovil v Mariboru družbo gospá, izročil je vodstvo družbe Kosarju. Pokojnik ostal je do svoje smrti verni voditelj in dobri oče družbe izvzemši kratka leta, ko je bil dekan na Kozjem. Družbi gospá daroval je Kosar mnogo časa in ljubezni, toda ni trgal vselej sladkega grozdja, katerega je pričakoval, pač pa se mu je čestokrat užalilo lice, kadar je moral pokusiti viniko, katero mu je družba rodila. Vendar bila je njegova ponižna duša zadovoljna in Bogu hvaležna za vsak še tako pičli uspeh. Dobro namreč pomnimo, kako gorečo je pridigal v stolnici, kakor bi bila vsa cerkev polna gospá, katerih večsih še deset ni bilo prisotnih. V njegovo čast moramo tudi reči, da je ves čas vstrajno in s potrpljenjem angelja pobijal v zasebnem razgovarjanju krive nazore gospá, katerih so se napile iz nevernih in liberalnih časnikov, in da je velikodušno prenašal vse njihove slabosti. Vedno jih je opominjal, naj so po izgledu Marijinem v veselih dneh, kakor v žalostnih urah zveste služabnice božje. »Ako bi te utegnil obiskati nebeški angelj in tebi in tvoji rodbini oznaniti samo veselje, in čast in blaženost, ni res, ta čas bi ti, ljuba gospa, rada djala: Jaz sem dekla Gospodova, naj se le vse tako zgodi! Ako bi pa prišel angelj z Oljske gore in bi ti ponujal kupo trpljenja, bi-li tudi tega voljno sprejela ter rekla: Glej, dekla sem Gospodova?«

Že parkrat imenovali smo Kosarja špirituala ali duhovnega voditelja ne le domače škofije nego tudi slovenskega ljudstva sploh. Zdaj nam gre to dokazati.

V spomladi l. 1867 ga vabi krški knezoškof¹⁾ v Celovec, naj ondi vodi v jeseni duhovne vaje za mašnike. »Odkar sem slišal vašo pridigo o zveličanem Kaniziju,²⁾ vedno gojim željo v svojem srcu, naj svojim duhovnikom napravim to veselje, da prav vas povabim za voditelja letošnjih duhovnih vaj. Uslišite gotovo mojo prošnjo in storite meni in mnogoterim svojim prijateljem to veselje.« To povabilo je pač merodajen dokaz, kako je Kosarjeva beseda slovela po vsej slovenski strani.

V jeseni zbralo se je v semeniški kapelici v Celovcu nečuvveno dosti mašnikov k duhovnim vajam. »Moja duša poveljuje Gospoda, in duh moj se je oveselil v Bogu, Izveličarju mojem!« — tako je pozdravil Kosar zbrane duhovnike. »Ne poznam

vrednejših in priličnejših besed, s katerimi bi pričel te duhovne vaje, kakor ravno te besede blažene Device Marije. Resnično, neizvedljiva so pota Gospodova! Premišljevanje teh čudnih božjih naredb namreč vzbuja v tem trenutku v mojem srcu čute svetega čuda in ponižne zahvale, in giblje dušo mojo, da vesela poje »Magnifikat!« — Ko sem pred 25 leti kot neskušen in boječ dijak prvokrat prestopil prag tega semenišča, in ko sem potem cela štiri leta v tej kapelici opravljal svoje pobožnosti, izvajajoč in utrjujoč svoj novi poklic, in ko sem se slednjič pred 21 leti tužnim srcem poslavljaj od te hiše in od mnogih predragih mi prijateljev mojih mladih dnij: Kako bi takrat mogel le slutiti, da za 21 let zopet dojdem v to hišo in to kapelico, ne sicer, da se kakti novinec udeležim duhovnih vaj, dasiravno bil bi jih — to Bog vé — potreben, nego da zdaj sam v tako odličnem zboru duhovnikov, v katerem je zastopana cela stárodavna in slavnoznaná škofija, nastopim kot učenik vaš, častivredni bratje, in kot voditelj v previsokem in prevažnem poslu. Resnično, neizvedljiva so pota božja! — In če še končno pomislim, kako prav tisti, ki je bil prvi moj ljubezniv in blag voditelj na potu duhovskega poklica, vaš prečastiti višji pastir namreč, zdaj kliče učenca svojega ter mu izroča tako častni posel, tedaj pač lahko razumete, da se moje srce čudom čudi in da se raduje moja duša ter vesela prepeva: »Poveljuj moja duša Gospoda, . . . ker mi je storil velike reči, ki je mogočen in je sveto njegovo ime;« »ki iz blata dviguje siromaka, da ga posaja med kneze.« — Kakor sta se torej nekdanj s to pesmijo »magnifikat« prepobožno in preveselo pozdravili Marija in Elizabet, prav tako, častivredni bratje, pozdravljam jaz z globoko ganjenim in ljubezni polnim srcem vas v tej uri, ter prosim, da tudi vi mene ljubeznivo in gostoljubno v svoji sredini sprejeti blagovolite. — Ko smo se zdaj prisrčno pozdravili, spodobi se, da se nemudoma lotimo prevažnega dela.

Kosar je vodil eksercicije tako izvrstno in duhovito, da poslušalcev ni le zadovoljil nego tudi iznenadil, in da odlični krški duhovniki še dandanešnji zatrjujejo, da doslej Kosarja še nobeden voditelj duhovnih vaj ni dosegel, a še manje prekosil. Zato pa ga isti knezoškof krški že l. 1870. zopet zove v Celovec za voditelja duhovnih vaj. »Že zopet — tako piše škof — imam prošnjo do vas, preč. gospod dekan, toda z izrečnim pogojem, da mi jo brezobzirno odrečete, če bi vam bila nadležna. Itak lahko pogodite, kaj imam na srcu, ker dobro veste, kako navdušeno in hvaležno je sprejelo moje duhovstvo vaše duhovne vaje l. 1867. Celo suhoparni značaji, katerim bi jaz nikdar ne prisojal take sodbe, rekali so mi naravnost: Če ta pride vodit vaj, moram biti zraven, naj velja, kar drago.«

Kosar sprejme prijazno povabilo, in uspeh njegove besede bil je še večji, kakor pred tremi leti. Krški škof ga potlej še večkrat vabi, toda Kosar iz raznih razlogov, katerih pa tukaj ne moremo razpravljati, njegovim željam ne more več ustreči.

Gospodarske stvari.

Kompóst.

(Dalje.)

Pa ne samo za dušec moramo skrbeti v kompostu. Rastline zahtevajo od zemlje tudi še fosforove kisline in pa kalija in sicer v nekakem razmerju, ki je odvisno od množine dušca in od množine raztopne fosforove kisline in kalija v zemlji, potem pa tudi od zmož-

¹⁾ Valentin Wiery.

²⁾ V St. Andražu l. 1864.

nosti rastlin, te snovi izkoriščevati. Čim več je dušca, tem več mora biti fosforove kisline in pa kalija. Za gnojenje vinograda naj bi n. pr. vzeli 30 kg dušca in pa 50 kg fosforove kisline in kalija na ha. To razmerje skoraj vedno jednako ostane. Fosforove kisline in kalija večinoma primanjkuje v zemlji, in če tudi ne, ohranimo z gnojenjem snovi zemlje, zemljo obogatimo. Le v slučaju, da je teh tvarin v razmerju več kakor družih in sicer, da so rastlinam lahko pristopne, le tedaj jih moramo v gnoju nekoliko izpustiti.

Nimajo pa tudi vse rastline enake zmožnosti, redilne snovi zemlje izkoriščevati. Detelja, sočivne rastline itd. imajo zmožnost, dušec iz zraka izkoristiti in se pri tih gnojenje z dušcem nikdar ne izplača. Pesa nima posebne zmožnosti, kalij iz zemlje izkoristiti; pa dasi ravno porabi obilo kalija, vendar je za neposredno gnojenje s kalijem slabo hvaležna, pač pa za gnojenje z dušcem in fosforovo kislino. Žito, trte itd. se pa za vse tri snovi hvaležne pokažejo.

Kompost rabimo večinoma za travnike, vinograde in sadunosnike. Tu nam je treba večidel kalija in fosforove kisline; dušec je včasih n. pr. na travnikih ali pri krepkem drevju in trtah skoraj celo nepotreben, no, sicer ne škoduje in je večinoma koristen. Pač pa če imamo od redilnih snovij po 50 delov dušca, ali fosforove kisline in kalija pa samo po 25 delov, ne bode nam tak kompost veliko koristil. Listje še močno požene; pa sadu je malo. Ako smo s prejšnjimi tvarinami obilo dušca v kompost spravili, moramo skrbeti, da s tvarinami, ki imajo več fosforove kisline ter kalija, te z njimi pomnožimo.

Da spravimo fosforovo kislino v pravo razmerje, najbolje je, da se poslužimo koncentriranih gnojil, tako koščene moke, Thomasove žindre ter raznih fosfatov in fosforitov. Vzeti se sme najceneje fosforova kislina v bolj debelo zmleti koščeni moki itd. zato, ker v kompostu vsled upliva ogljikove kisline in dr. ta itak bolj raztopna postane. Kalij pa se daje kompostu največkrat v pepelu od lesa ali pa v kajnitju in enacih kalijevih solih.

Gospodar, ki spravlja te in enake tvarine za kompost, naj računi, kaj mu pride najceneje, pa tudi koliko so mu vredne posamezne tvarine z ozirom na njih vsebino. (Dalje prih.)

Južnoavstrijska-ogerska zveza lesotržcev

ima, kakor piše »Holzinteressent«, prihodnjo sredo, dne 13. t. m., ob 9. uri dopoldne zborovanje v Mariboru, v veliki dvorani hotela »zur Stadt Wien«.

Dnevni red: 1. Pozdrav navzočih in prečitanje slučajnih dopisov. 2. Razgovor o refakciji, obljubljeni od južne železnice proti Kaniži, Stolnemu Belemgradu, Budapešti in od Kaniže proti Sobotišču in od Stolnega Belega grada do Uj-Szöny. 3. Razgovor o voznini na drugih progah južne železnice. 4. Razgovor o voznini od postaje Kotori do Kaniže in Barča. 5. Poročilo in ponudbe štajarskih lokalnih železnic, posebno železnice Poličane-Konjice. —

Nujni predlogi naj se pismeno vsaj jeden dan poprej pošljejo priporočeno predsedništvu južnoavstrijske-ogerske zveze lesotržcev v Mariboru (hôtel Stadt Wien.) Oni gospodje, ki hočejo k zvezi pristopiti ter s tem postati deležni refakcij, naj se dan poprej pismeno pri predsedništvu zglasijo.

Vsi gg., ki se za trgovino z lesom zanimajo, naj pridejo še na predvečer 12. t. m. v hôtel Stadt Wien, ker bode takrat razgovor o drugih važnih rečeh.

Žitne cene v Mariboru od 26. jan. do 1. febr. Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 60 kr., rž 4 fl. 30 kr., ječ-

men 4 fl. 30 kr., oves 3 fl. 50 kr., turšica ali kuruza 5 fl. 40 kr., proso 4 fl. 44 kr., ajda 4 fl. 70 kr. in fižol 7 fl. 20 kr.

Sejmovi. Dne 9. februarija v Konjicah, Poličanah (svinjski sejem) in na Pilštanju. Dne 12. febr. v Gomilici. Dne 13. februarija v Imenem (svinjski sejem). Dne 14. februarija v Žalcu, na Ponikvi, v Račah, na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem), v Sevnici in Brežicah.

Dopisi.

Iz Brežic. (Okrajni zastop) vabi na soboto, 9. februarija ude k občnemu zborovanju. Na dnevnem redu naznanja med drugim posvetovanje o dveh točkah, glasečih se: Prošnja mestne občine v Brežicah za prispevek, da se struga, ki teče za mestom, zasilje, in za prispevek 300 gld., da namesti še enega živinozdravnika. Tej dvojni prošnji mestne občine se bode brezdvomno ustreglo, ker sedijo vsi mestni očetje v okrajnem zastopu; da-le je pa tudi opravičeno, da plačuje celi okraj za mestne potrebe, ali nepotrebe, to je druga stvar. Znano je, da leži struga za mestom tako nizko, da jo zalije Sava pri vsaki večji povodnji; zaman je torej vsako prizadevanje predrugačiti njen tok; trebalo bi več tisočakov; toda okraj nima od tega nikake koristi. Še bolj nepotreben je pa drugi živinski zdravnik — seveda za brežiški okraj — za mesto ne bi rekel. Sedanji tu nameščen c. kr. živinski zdravnik je v svojem poslovanju tako spreten in marljiv, da do letos nihče ni mislil na družega. Opravljal je seveda mestni občini posel v klavnici skoraj zastoj; ker je pa letos zahteval, da se mu naj plača za trudapolni posel mesto bornih 80 gld. vsaj 150 gld. na leto, protivi se temu občina, ter hoče namestiti za ta posel drugega živinskega zdravnika, kojemu če plačati 500 gld. na leto, seveda večinoma na stroške brežiškega okraja, da si pridobi s tem kakega pristaša več, da bo dobro razumel lečiti nemške krave. Zastopniki kmečkih občin, nasprotujte temu predlogoma najodločnejše!

Iz Nazareta v gor. Sav. dolini. (V spomin slov. dijaku.) Kako otožno so peli zvonovi iz visokih lin nazareške cerkve 15. januvarija! Dolga vrsta pobožnega naroda z gorečimi svečami v rokah spremljala je ljubeznivo planinsko cvetko k večnemu počitku. Ko si pa zagledal še šolsko mladino uvrsteno pred rakvo, vprašal si vendar, kdo pa je bil ta, da so ga vsi tako srčno ljubili? Bil je ponižni Turnšekov Anzek. Ze kot otrok je rad sklepal roke k molitvi; saj sta mu bila pobožna mati in skrbni oče živa podoba pobožnega življenja. Ljudsko šolo dovršil je v Nazaretu in Rečici. Akoravno deček ni bil posebno nadarjen, bil pa je pri učenju marljiv, in ker je bila srčna želja pridne matere, posvetiti vsaj jednega otroka duhovskemu stanu, pošljejo ga v Celje v latinske šole. »Težke so, težke, latinske šole«, mi je potožil o božiču, posebno za mladeniča slabjšega zdravja. Nekako bojzljivo je torej pričakoval konca preteklih božičnih počitnic. Kal boleznij je nesel s seboj. Ze prve dni po šolskem pričetku zbolil, od dne do dne je večja nevarnost. Slovenska mati ljubi otroka svojega, hiti po-nj tudi v tujino, samo da ga vidi in tolaži. Pripeljali so ga domov, ali bolezen je nevarnejša. V nedeljo, 13. jan. prosi mater, naj mu podajo citre, da si bo nekoliko težave polajšal. Kako tužni, mrtvaški so bili ti glasovi! Popoldne ga prime bolezen, začjenja omedlevati, ali kar je on kot zdrav mladenič vedno tako pobožno prejemal, prejel je tudi sedaj sv. zakramente; in čez tri ure zatem je izdihnil svojo